

Sít lékařských fakult MEFANET uspořádala 6. ročník své tradiční a prestižní konference s mezinárodní účastí

Brno, 18. prosince 2012

Lenka Šnajdrová, Martin Komenda, Jakub Gregor, Daniel Schwarz (IBA MU)

V brněnském hotelu International se ve dnech 27.–28. listopadu 2012 konal již 6. ročník konference MEFANET, na které se pravidelně setkávají pedagogové a studenti všech lékařských fakult z České republiky a ze Slovenska spolu s odborníky v oblasti zdravotnické informatiky a elektronické podpory výuky. Vedle metodických a pedagogických aspektů e-learningu na lékařských fakultách se letošní konference opět zabývala i dopadem tohoto fenoménu na konkrétní obor medicíny – tematicky zaměřené sympozium tentokrát směřovalo do oblasti ortopedie, revmatologie a fyzioterapie.

Slavnostního zahájení konference se ujal předseda Koordinační rady sítě MEFANET doc. RNDr. Ladislav Dušek, Ph.D., z Institutu biostatistiky a analýz Masarykovy univerzity (IBA MU), který připomněl, že toto každoroční setkání učitelů a studentů ze všech českých a slovenských lékařských fakult se již stalo tradicí a že významně napomáhá k prosazování moderních metod ve výuce medicíny. Na slova doc. Duška navázal ve svém krátkém projevu prof. MUDr. Jaroslav Štěrba, Ph.D., proděkan LF MU pro výuku v klinických oborech. Prof. Štěrba vyjádřil své potěšení nad každoročně se zvyšujícím počtem účastníků konference a ocenil její viditelný přínos pro výuku nejen brněnských mediků.

Ve své úvodní přednášce o stavu sítě MEFANET (MEdical FAculties NETwork) doc. Dušek zmínil, že do projektu je zapojeno všech 8 českých a 3 slovenské lékařské fakulty, což představuje více než 35 000 potenciálních uživatelů (učitelů a studentů). Poměrně nedávno se připojily i některé nelékařské fakulty zaměřené na vzdělávání budoucích pracovníků ve zdravotnictví. Doc. Dušek demonstroval zvolna rostoucí počet výukových materiálů na centrální bráně a srovnal jej s dřívějším – téměř exponenciálním – nárůstem v počátcích existence tohoto portálu, kdy na kvalitu obsažených článků prakticky nikdo nedohlížel. To zcela nevyhnutelně vedlo k zahlcení portálu a zneprůhlednění jeho obsahu. Proto byl více než před rokem prosazen proces tzv. mentálně aktivní kontroly. Podle nových pravidel jsou z centrální brány přesunuty na tzv. „pískoviště“ (<http://sandbox.mefanet.cz>) všechny články, které nevyhovují přísným kritériím posuzujícím kvalitu a rozsah výukového materiálu. I v budoucnosti by měl pokračovat trend nastolený v posledním roce, kdy je upřednostňován kvalitní a recenzovaný obsah edukačních materiálů před jejich počtem a intenzivní využití výsledků z klinické praxe ve výuce studentů medicíny a zdravotnických věd, jak již nyní můžeme vidět v řadě internetových projektů (www.mefanet.cz, www.wikiskripta.eu, moodle.mefanet.cz, www.akutne.cz, www.sepsis-q.cz a řada dalších)

Virtuální pacient do kapsy

E-learningové vzdělávání v medicíně i program konference MEFANET velmi rychle reaguje na rozvoj moderních informačních a komunikačních technologií. Např. v roce 2010 zde byl jako novinka pro českého posluchače představen koncept tzv. virtuálních pacientů, tedy interaktivních simulací reálných klinických situací a scénářů. O dva roky později se již na stejném fóru řešila otázka moderních mobilních zařízení (chytré telefony, tablety) a jejich využití v medicínském vzdělávání. Platformy dostupné pro tvorbu interaktivních vzdělávacích materiálů a e-learningových kurzů shrnuli ve společné přednášce Ing. Daniel Schwarz, Ph.D., a Mgr. Martin Komenda (oba z IBA LF MU).

Pozvání na konferenci přijali i dva zahraniční odborníci, kteří posluchače seznámili se svými zkušenostmi s e-learningem ve Velké Británii: dr. Adrian Raudaschl z NHS Greater Glasgow and Clyde a dr. Luke Woodham ze St George's, University of London. Společným prvkem jejich příspěvků bylo využití moderních mobilních zařízení (tedy zejména chytrých telefonů a tabletů) ve výuce. Dr. Woodham popsal originální způsob, jakým lze motivovat studenty medicíny k procvičování jejich znalostí: odborníci ze St George's využili oblíbenosti chytrých telefonů mezi studenty a vyvinuli aplikaci pro iPhone, která simuluje virtuální pacienty a v současné době nabízí několik desítek klinických scénářů (www.medecases.com). Koncept virtuálního pacienta se na českých a slovenských

fakultách teprve začíná prosazovat, ale možná si zanedlouho i zdejší medicíci budou doplňovat své znalosti s využitím „chytrého telefonu“.

Dr. Raudaschl ve svém telekonferenčním příspěvku představil posluchačům další aplikaci pro iPhone, která rovněž simuluje virtuální pacienty a běžné klinické scénáře, ale svým pojetím se velmi blíží počítačové hře. Na tento aspekt – v angličtině označovaný jako gamification – kladou skotští vývojáři velký důraz: je více než zřejmé, že o poutavě zpracovanou výukovou aplikaci bude mezi studenty daleko větší zájem, než kdyby se jednalo o suchopárný přepis učebnicových textů. Takzvaná „gamifikace“ spočívá v uplatňování herních principů v neherních aplikacích, čímž se prokazatelně zvyšuje jejich atraktivita pro uživatele. Aplikace Ward Round (www.wardroundapp.co.uk) byla oficiálně uvedena koncem roku 2011 a od té doby se setkává s nadšenými reakcemi studentů medicíny z celého světa.

Plenární sekci konference dominovala „mobilní“ témata.

Dr. Luke Woodham, St George's, University of London

E-learning v oborech zabývajících se pohybovým aparátem

Svým obsazením velmi reprezentativní a multioborové bylo minisymposium o e-learningu ve výuce oborů zabývajících se léčbou pohybového aparátu., které vedl prof. MUDr. Jiří Gallo, Ph.D., z Ortopedické kliniky Fakultní nemocnice Olomouc. Prof. Gallo zdůraznil, že léčba onemocnění muskuloskeletálního systému vyžaduje multidisciplinární přístup, proto e-learning představuje vítaný způsob, jak rozšířit povědomí o této skupině nemocí mezi lékaři jiných specializací, než je samotná ortopedie (zvláště pak mezi revmatology a praktickými lékaři), a také mezi nelékařskými pracovníky ve zdravotnictví (zejména fyzioterapeuty). Minisymposium bylo tematicky zaměřeno na osteoartrózu kolenního a kyčelního kloubu, která ve většině rozvinutých zemí představuje závažný zdravotní problém a znamená značnou ekonomickou zátěž pro zdravotnický systém. Pozvání na minisymposium přijal mj. i prof. MUDr. Karel Pavelka, DrSc., ředitel Revmatologického ústavu v Praze, který publikum seznámil s doporučením Evropské ligy proti revmatismu (EULAR) týkajících se osteoartrózy kolene a kyčle. Spektrum přednášejících bylo pozoruhodně široké: kromě lékařů zabývajících se touto problematikou v každodenní klinické praxi prezentovali svůj výzkum i zástupci technicky zaměřených univerzit či kateder, jako je např. Fakulta strojního inženýrství VUT v Brně či Katedra biomechaniky a technické kybernetiky UP Olomouc. Navzdory značně heterogennímu zaměření přednášejících označil

prof. Gallo v závěrečném proslovu minisymposiium za ukázkou setkání, jakých by mělo v budoucnu probíhat více, má-li se navázat a prohloubit vzájemná interdisciplinární spolupráce.

Prof. MUDr. Karel Pavelka, DrSc., ředitel Revmatologického ústavu v Praze

Jak to vypadá v praxi...

V programu konference MEFANET pravidelně nalézáme nejen teoretické přednášky, ale i prakticky orientované workshopy. V tom letošním byly zařazeny dva. První z nich pod vedením prof. MUDr. Aleše Ryšky, Ph.D., a MUDr. Ilji Tachecího, Ph.D., z královéhradecké lékařské fakulty svým tématem volně navázal na úvodní přednášky zahraničních expertů a ukázal zájemcům, jak v praxi vytvářet virtuální kazuistiky. Nejvýznamnější hnací silou pro jejich tvorbu byly nerovné šance studentů během jejich praxe v nemocnici, což je dáno (ne)dostupností pacientů s konkrétní diagnózou během konkrétního dne. Od projektu virtuálních kazuistik (nebo také virtuálních pacientů) si autoři slibovali odstranění tohoto problému: prostřednictvím virtuálního pacienta mají všichni studenti rovnocenné možnosti výuky. Simulace volby vyšetření se snaží co nejvíce přiblížit reálné klinické praxi. Během diagnostického postupu student postupně ordinuje na základě získaných informací další vyšetření, přičemž je hodnoceno, nakolik byla sekvence diagnostických kroků správná a jeho postup efektivní (jak z hlediska zátěže pacienta, tak z hlediska ekonomického).

Praktický workshop o moderních trendech v elektronickém testování

Ve spolupráci kolegů z 1. a 3. LF UK, LF MU a Ústavu informatiky AV ČR pak byl připraven workshop o moderních trendech v elektronickém testování. Autoři v něm nejprve shrnuli obecné postupy a zásady vhodné pro vytváření testové agendy a přiblížili způsob, jak analyzovat výsledky jednotlivých studentů. Praktický workshop předznamenal řadu dalších aktivit, které by měly vést k plošné osvětě pedagogů v oblasti testování, a to nejen na fakultách zaměřených na výuku medicíny. Přípravuje se publikace věnovaná právě konstrukci a analýze testů na lékařských fakultách a po diskusi s vedením jednotlivých fakult je v plánu také putovní komplexní seminář.

Nelékařské zdravotnické obory mají tah!

V uplynulých měsících se do sítě MEFANET zapojily i fakulty a pracoviště zajišťující výuku nelékařských zdravotnických oborů. Byla jmenována samostatná koordinační rada a v průběhu konference byli vybráni garanti pro výukové materiály z jednotlivých oborů. Zdravotnickým vědám patřil i samostatný přednáškový blok, který ukázal, jak rozsáhlé množství zdrojů a různorodých materiálů pro elektronickou výuku v těchto disciplínách již existuje. Jejich tvorba je navíc v ČR i na Slovensku podporována z grantových zdrojů, takže můžeme v brzké době očekávat pravidelný a hojný přísun i do sítě MEFANET. Jak ale upozorňovali řečníci i diskutující, je třeba tyto aktivity koordinovat, zabránit zbytečné práci na stejných výstupech a naopak také hledat pomyslná bílá místa v elektronických vzdělávacích materiálech.

Do čela Koordinační rady opět zvolen staronový předseda z LF MU

Konferenci jako obvykle uzavřelo veřejné zasedání Koordinační rady sítě MEFANET. Po projednání plánů do nejbližší i vzdálenější budoucnosti následovala volba nového předsedy Koordinační rady, kterým se všemi hlasy opět stal doc. Ladislav Dušek z IBA LF MU. Zároveň bylo jednomyslně odsouhlaseno konání sedmého ročníku konference v roce 2013, a to na stejném místě jako letos a pod vedením stejného organizačního výboru. Nezbyvá tedy než se těšit na další novinky a zajímavosti ze světa vzdělávání zdravotnických pracovníků.

Pohled do zaplněného sálu hotelu International

Jednání Koordinační rady sítě MEFANET

Kontakt

Ing. Daniel Schwarz, Ph.D.

Institut biostatistiky a analýz MU, Kamenice 126/3, 625 00 Brno

Tel: +420 549 49 2854

E-mail: schwarz@iba.muni.cz

Mgr. Martin Komenda

Institut biostatistiky a analýz MU, Kamenice 126/3, 625 00 Brno

Tel.: +420 549 49 4469

E-mail: komenda@iba.muni.cz